

Smjernice za nastavu o holokaustu (Shoah)

Općenito bi nastava o holokaustu trebala:

1. poboljšati znanje o ovom uništenju bez presedana;
2. sačuvati sjećanja na one koji su prošli patnje;
3. potaknuti nastavnike, učenike i studente da razmišljaju o moralnim i duhovnim pitanjima koja proizlaze iz holokausta i koja se mogu primijeniti u današnjem svijetu.

Ti se ciljevi jasno vide u sljedećim definicijama holokausta:

- Pod okriljem Drugog svjetskog rata, radi „novog poretka“, nacisti su nastojali uništiti sve Židove u Europi. Prvi put u povijesti, industrijske metode su korištene za masovno uništenje cijelog naroda. Šest milijuna ljudi je ubijeno, uključujući 1,500.000 djece. Taj se događaj zove holokaust

Nacisti su također porobili i ubili i milijune drugih ljudi. Ubijen je golem broj Roma, ljudi s tjelesnim i mentalnim poremećajima, Poljaka, sovjetskih ratnih zarobljenika, sindikalista, političkih protivnika, homoseksualaca i drugih.

Državni ratni muzej, London, Velika Britanija

- Holokaust se odnosi na poseban genocid koji se dogodio u dvadesetom stoljeću: pod okriljem države, nacističke Njemačke i kolaboracionista između 1933. i 1945. godine dogodio se sustavan progon i uništavanje europskih Židova. Židovi su bili glavne žrtve – 6 milijuna je bilo ubijeno; Romi, hendikepirani i Poljaci bili su također meta zbog rasnih, etničkih ili nacionalnih razloga. Milijuni drugih, uključujući homoseksualce, Jehovine svjedoke, sovjetske ratne zarobljenike, političke disidente također su prošli patnje strašnog pritiska i smrti pod nacističkom tiranijom.

Državni memorijalni muzej holokausta, Washington, D.C., SAD

- Holokaust je ubojstvo približno šest milijuna Židova od strane nacista i kolaboracionista. Između njemačke invazije na Sovjetski Savez u ljeto 1941. i kraja rata u Europi u svibnju 1945., nacistička Njemačka i kolaboracionisti nastojali su ubiti svakog Židova pod svojom dominacijom. Budući da je nacistička diskriminacija nad Židovima počela Hitlerovim dolaskom na vlast u siječnju 1933., mnogi povjesničari taj datum smatraju početkom razdoblja holokausta. Židovi nisu bili jedine žrtve Hitlerova režima, ali su bili jedina skupina koju su nacisti nastojali uništiti u cijelosti.

Yad Vashem, Jeruzalem, Izrael

Nastava o holokaustu može i mora biti drukčija u različitim kontekstima. Da bi se shvatile razlike između holokausta i drugih genocida, usporedbe treba jasno razlikovati, a sličnosti treba također jasno istaknuti.

Kada se uči o holokaustu, korisno je pozabaviti se trima pitanjima:

1. Zašto poučavati o holokaustu?
2. Što poučavati o holokaustu?
3. Kako poučavati o holokaustu?

Prvo pitanje podrazumijeva razloge. Drugo pitanje uključuje odabir informacija, dok se treće pitanje bavi odgovarajućim pedagoškim pristupima koji polaze od sastava skupine učenika i studenata. Ove se smjernice ne bave prvim i trećim pitanjem. Ta će se pitanja razmatrati u drugim smjernicama.

Osim povijesti, holokaustu se također može pristupiti i u sklopu drugih predmeta, kao što su književnost, psihologija, religijsko obrazovanje i drugi.

Budući da se nacionalna i lokalna obilježavanja Dana sjećanja na holokaust i sprečavanja zločina protiv čovječnosti, smatraju korisnima, savjetuje se pružanje potpore ovim aktivnostima

Proučavanje holokausta mora se ispitati u kontekstu europske povijesti kao cjeline. Mi potičemo nastavnike da također ispituju i lokalne kontekste ove povijesti. Nastavnici trebaju staviti holokaust u odgovarajući kontekst uključujući informacije o:

- antisemitizmu
- životu Židova u Europi prije holokausta
- posljedicama Prvog svjetskog rata
- dolasku nacista na vlast.

Što se tiče povijesnih materijala i tema koje su vezane uz poučavanje o holokaustu, nastavnici mogu istražiti, između ostalog, i sljedeće kada pripremaju nastavu o holokaustu. Pritom mogu razmatrati ovu povijest iz perspektive:

- žrtava
- počinitelja zločina
- kolaboracionista
- pasivnih promatrača
- osloboditelja

1933. – 1939.

- diktatura Nacionalne Socijalističke Njemačke

- Židovi u Trećem Reichu
- rane faze progona
- prvi koncentracijski kampovi
- reakcije u svijetu

1939. – 1945.

- Drugi svjetski rat u Europi
- nacističko-rasističke ideologije i politike
- program «eutanazije»
- progon i ubijanja Židova
- progon i ubijanje nežidovskih žrtava
- židovske reakcije na nacističku politiku
- geta
- odredi smrti
- ekspanzija sustava kampova
- centri za ubijanje
- suradnja
- otpor
- spašavanje
- reakcije u svijetu
- marševi smrti
- oslobođenje

Posljedice

- poslijeratni sudski procesi
- kampovi za izbjeglice i emigrante

Svrha ovih smjernica je poboljšati nastavu o holokaustu. Nastava će se razlikovati od zemlje do zemlje, od škole do škole, od fakulteta do fakulteta i od vremena do vremena. Stoga je razumljivo da treba naglasiti potrebu da svi nastavnici sami ocijene svoje napore uložene u nastavu o holokaustu.